

Mircea Cărtărescu

SOLENOID

Preklad Eva Kenderessy

BR&K

Mircea Cărtărescu

SOLENOID

Preklad Eva Kenderessy

A človek z mäsa vezme z vrchu blata
A stvorí svoj prízrak ohromný
Z blúznenia, tieňa a vôní,
A živý ho znesie do nášho sveta.

Ale zbytočnou sa zdá jeho obeť,
Kým je melódia knižky milá.
Ty milovaná, nepotrebná kniha,
Čo na žiadnu otázku nedáš odpoveď.

Tudor Arghezi, *Ex libris*

„Zo zátylku mu vyrezali časť v tvare kruhu. Dovnútra mu spolu so slnkom hľadí celý svet. Znepokojuje ho to a odvádza od roboty; dokonca ho hnevá, že práve on má z toho predstavenia zostať vylúčený.“

Franz Kafka, *Denník*

Prvá část

1.

Zasa som chytil vši, už ma to ani neudivuje, neľaká, ani mi z toho nie je zle. Iba ma to svrbí. Hnidy mám skoro stále, vypadávajú zakaždým, keď sa v kúpeľni češem: vajíčka perleťovej farby s čiernym odleskom na porceláne umývadla. Dosť ich ostáva aj medzi zubami hrebeňa, ktorý potom čistím starou zubnou kefkou so splesniveným koncom rúčky. Vši sa nedajú nechytiť - som učiteľ v škole na kraji mesta. Polovička detí má vši, nájdu im ich na začiatku školského roka pri lekárskej prehliadke, keď sa im sestrička odbornými šimpanziami pohybmi prehrabe vo vlasoch. Akurát medzi zubami neschrúme chitínové krovky dolapeneého hmyzu. Miesto toho odporučí rodičom belavý lúhový roztok, čo zapácha ako chemikália a ktorý koniec-koncov používajú aj všetci učители. Celá škola po niekoľkých dňoch zapácha roztokom proti všiam.

Ale nie je to až také zlé, aspoň nemám ploštice, o tých už dlhšie nepočuť. Pamätám si aj na ne, videl som ich na vlastné oči, keď som mal asi tri roky, v domčeku vo Floreasce, kde sme bývali v päťdesiatom deviatom až šesťdesiatom roku. Ukázal mi ich otec, keď znevrady odhodil posteľný matrac. Boli ako purpurové zrnká, tvrdé a lesklé ako lesné plody alebo ako čierne bobuľky brečtanu, o ktorých som vedel, že ich nesmiem strkať do úst. Akurát že zrnká medzi matracom a posteľným rámom sa rýchlo rozutekali do tmavých rohov, také rozrušené, až som sa rozosmial. Nevedel som sa dočkať, kedy otec zasa nadvihne ťažký roh matraca (keď sa menili plachty), aby som zasa uvidel tie baculaté zvieratká. Vtedy som sa tak schuti smial, že mama, ktorá mi nechávala dlhé vlasy samá kučierka, ma zakaždým vzala na ruky a popľula, aby mi neprišlo z očí. Otec potom doniesol rozstrekovač s analcidom a pár ráz ploštice uchýlené v záhyboch dreva smradľavo osprchoval, len tak lietali. Mal som rád vôňu posteľného dreva, jedle, v ktorej ešte kolovala živica, páčila sa mi dokonca aj vôňa analcidu. Potom otec nechal matrac na zemi a prišla mama s plachtami v náručí. Keď jednu z nich prestierala na posteľ, nafúkla sa ako taká šiška, do ktorej som sa strašne rád hádzal. Počkal som, kým na mňa plachta pomaly padne, pritisne sa mi na malé telíčko, ale nie na každú jeho časť, iba vykreslí komplikované záhyby a záhybčeky. Izby boli vtedy veľké ako haly a v nich sa stále zvrátili tí dvaja obrovskí ľudia, ktorí sa o mňa nevedno prečo starali: otec a mama.

Na štípance od ploštíc si však nepamätám. Mama mi hovorila, že na koži ostanú červené kruhy s bielou bodkou v strede. A že skôr pália, ako svrbia. Nevie, faktom je, že chytím vši od detí zakaždým, keď sa zohnem k zošitu, je to taká choroba z povolania. Nosím dlhé vlasy odvtedy, ako som sa mohol stať spisovateľom. Tolko mi z tejto kariéry ostalo, hriva. A roláky, ako nosil

prvý spisovateľ, akého som kedy videl a ktorý mi ostal ako slávny a nedotknuteľný predobraz autora: ten z *Raňajok u Tiffanyho*. Vlasy sa mi vždycky dotýkali našuchorených vlasov dievčat samá mašlička. Po týchto rohovinových polopriesvitných lanách stúpa hmyz. Jeho pazúriky majú ohyb presne ako vlas, takže ho perfektne zachytia. Potom si hmyz brázdí po pokožke hlavy, necháva za sebou výkaly a vajíčka. Nabodáva kožu nepoškvrnenej belosti, ktorá nevidela slnko, ako pergamen a to je jeho strava. Keď už sa svrbenie nedá vydržať, napustím si vaňu horúcou vodou a prichystám sa na jeho vyhubenie.

Páči sa mi, ako znie voda vo vani, to prudké kľokotanie, turbínová náhľivosť miliardy kvapiek a pramienky stáčané do špirál, hučanie vertikálneho prúdu v zelenkastej želatíne vody, ktorá infinitezímálne narastá, dobýva steny vane sťaženým nadúvaním a náhlymi výpadmi, akoby to boli nespočetné priehľadné mravce, vyrojené v amazonskej džungli. Zavriem kohútik a je ticho, mravce sa topia jeden v druhom a zafír mäkký ako želé ostane pokojný, díva sa na mňa ako jasné oko a čaká ma. Nahý vchádzam s rozkošou do vody. Hneď si ponáram hlavu, cítim, ako mi steny vody symetricky stúpajú po tvári, po čele. Voda ma stíska, je okolo mňa ťažká, spôsobuje, že levitujem v jej strede. Som kôstka ovocia so zelenomodrou dužinou. Vlasy sa mi natahujú až po okraje vane, akoby vták rozpriahol svoje čierne krídla. Odťahujú sa od seba, každý vlas je nezávislý, každý pláva odrazu oslobodený od ostatných, nedotýka sa ich, ako chápadlá ľalioviek. Trhnem hlavou na jednu aj na druhú stranu, aby som zacítil, ako sa vlasy napínajú, natahujú cez hustú vodu, naberajú váhu, nečakanú váhu. Je náročné vytrhnúť ich z vodnej vlasovej alveoly. Vší sa dobre držia hrubých kmeňov, sú s nimi jedno. Ich neľudské tváre vykazujú akési nepochopenie. Ich skelet je z rovnakej látky ako pramienky vlasov. Aj ony v horúcej vode mäknú, ale nerozpustia sa. Dýchacie trubičky uložené symetricky na okraji nariasených brušiek sú dobre uzavreté, ako zlepené nosné dierky tuleňov. Vznášam sa pasívne vo vani, rozťahnutý ako anatomický preparát, koža na prstoch sa mi napíja a vráskavie. Aj ja som mäkký, akoby som bol pokrytý priehľadným chitínom. Ruky ponechané na svoju vôľu plávajú na povrchu. Aj úd smeruje hore ako taký korkový štupeľ. Je to také čudné, že mám telo, že som v tele.

Sadnem si a začnem si šampónovať hlavu aj telo. Kým som ležal s ušami pod vodou, počul som jasne, no akoby v sne rozhovory, búchanie z vedľajších bytov. Teraz mám v ušiach želatínové štupele. Prechádzam namydlenými dlaniami po tele. Moje telo pre mňa nie je erotické. Akoby som chodil prstami nie po tele, ale po myšli. Mojej myšli oblečenej do mäsa, mojom mäse oblečenom do kozmu.

Rovnako ako v prípade vší ma neprekvapuje, keď prstami plnými mydla zájdem do pupka. Deje sa mi to už niekoľko rokov. Najprv som sa, samozrejme, zl'akol, lebo som počul, že sa môže stať, že človeku praskne pupok. Nikdy

som si však z môjho pupka nerobil ťažkú hlavu, lebo bol iba jamkou v mojom bruchu „nalepenom na chrbtici“, ako hovorila mama. Na dne tej priehlbinky bolo čosi na dotyk nepríjemné, čo ma doteraz nezaujalo. Pupok bol iba prehĺbeným miestečkom jablka, z ktorého vychádzala stopka. Aj my sme narástli ako také ovocie na stopke prebrázdenej žilkami a tepnami. No pred niekoľkými mesiacmi, keď som rukami náhlivo, len aby neostalo neumyté, prechádzal po tomto nešťastí na svojom tele, pocítil som niečo neobyčajné, čosi, čo tam nemalo čo hľadať: akýsi cicík, čo mi poškrabal bruško prsta, niečo neorganické, nepatriace k môjmu telu. Bolo to zarezané do uzlíka bledého mäsa, čo sa tam vyvalovalo ako oko medzi dvomi mihalnicami. Prvý raz som sa pozornejšie prizrel pod vodou, prstami som odtiahol okraje pukliny. Pretože som dobre nevidel, postavil som sa a šošovička vody z pupka pomaličky stiekla. Bože, hovoril som si s úsmevom, to som dopracoval, skúmam si vlastný pupok... Hej, bol to bledý uzlík, ktorý v poslednom čase vystúpil na povrch viac ako zvyčajne, lebo v približne tridsiatich rokoch mi brušné svaly trochu povolili. Zárez ako detský necht v jednej zo zákrut uzlíka sa ukázal byť obyčajnou špinou. No z opačnej strany vychádzal tuhý a bolestivý čiernozelenkavý pahýlik, ktorý som nahmatal prstom. Nevedel som prísť na to, čo by to mohlo byť. Pokúšal som sa to chytiť medzi nechty, no ako som ťahal, trochu ma to zaboľelo a zľakol som sa: mohlo by to byť čosi ako znamienko, čo nie je rozumné dráždiť. Pokúsil som sa na to zabudnúť, nechať to na pokoji tam, kde to narástlo. Počas života sa nám objaví dosť znamienok, výrastkov, mŕtvych kostí a iných harabúrd, ktoré si trpezlivo nosíme so sebou, nehovoriac o nechtoch a vlasoch, zuboch, čo nám vypadávajú: kusy z nás, čo nám viac nepatria a žijú si už len svoj život. Doteraz mám maminou zásluhou v škatuľke od tiktakov všetky svoje mliečne zuby a rovnako jej zásluhou mám aj svoje vrkôčiky z troch rokov. Naše fotografie s popraskaným lakom a zúbkatými okrajmi ako na poštovej známke sú tiež svedectvom tohto druhu: naše telo sa niekedy vložilo medzi slnko a šošovku fotoaparátu a zanechalo tieň na filme, ktorý sa neodlišuje od toho, ktorý rozprestrie mesiac počas zatmenia na slnečnom kotúči.

No o týždeň som vo vani zasa zacítil zvláštny a podráždený pupok: neidentifikovaný kúšтик sa trochu predĺžil a cítil som ho inak, skôr znepokojujúco ako bolestivo. Keď nás bolí stolička, jazykom do nej šprtáme, hoci riskujeme, že napokon narazíme na páľčivú bolesť. Čokoľvek, čo na mape nášho citlivého tela vyjde z kol'ají obyčajnosti, nás jeduje, hnevá: za každú cenu sa musíme zbaviť pocitu hanby, ktorý nás nenechá na pokoji. Občas, keď si večer pred spaním dávam dole ponožky, cítim, že mäsitá žltopriehľadná koža na boku veľkého prsta sa nesmierne rozrástla. Chytím do prstov tvrdú zdureninu, ťahám ju aj pol hodiny, kým sa mi nepodarí odtrhnúť jej okraj, za ktorý čoraz nervóznejší a zanietenejší ďalej ťahám, až ma bolia brušká prstov, kým neodtrhnem tučnú, sklovitú kožu s ryhami ako na bruškách prstov, celý

centimeter mŕtvej kože, ktorá teraz neslávne ovísa z prsta. Nemôžem ju ďalej ťahať, lebo som zašiel až po inervovanú kožu pod ňou, až k sebe, tomu, čo cíti bolesť, no tak či onak musím vyriešiť to hryzenie, ten nepokoj. Zoberiem nožničky a odstrihnem si ju, potom na ňu dlho hľadím: biela koža, ktorú som vytvoril, ani neviem ako, rovnako ako si nespomínam, ako som si vyrobil kosti. Ohnem ju v prstoch, ovoniavam ju, vonia trochu po amoniaku: organický, ale mŕtvy kúsoček - mŕtvy ešte vtedy, keď bol mojou súčasťou a pridával mi niekoľko gramov na váhe - ma stále jedoval. Nedokážem ho vyhodiť, zhasnem a líham si stále s ním medzi prstami, aby som na druhý deň na všetko úplne zabudol. A predsa istý čas mierne krívam: bolí ma to miesto, odkiaľ som ho vytrhol.

Takže som zľahka zatahal za tvrdú hruďku, čo sa mi zjavila v pupku, až kým mi odrazu neostala v ruke. Bol to malý, asi tak polcentimetrový valček o šírke zápalky. Vyzeral dávno očerňený, splesnivnený, zanesený a zamazaný plynutím času. Bolo to čosi starobylé, mumifikované, omydlované, čert vie. Strčil som to pod prúd vody v umývadle, vrstva mazu zišla a vyšlo najavo, že kedysi bola tá vecička asi žltozelenkavá. Vložil som ju na dno prázdnej zápalkovej škatuľky. Vyzerala ako vyhorená hlavička zápalky.

Po niekoľkých týždňoch som z pupka odmočeného v horúcej vode vytiahol ešte jeden kúsok, tentoraz dvakrát dlhší, z toho istého tvrdého a pretiahnutého materiálu. Vtedy som si uvedomil, že ide o ohybný koniec šnúry, rozoznával som dokonca množstvo pootáčaných vlákien, z ktorých pozostávala. Bola to obyčajná baliaca šnúra. Tá, ktorou mi pred dvadsiatimi siedmimi rokmi v otrasnej pôrodnici, kde som sa narodil, podviazali pupok. Teraz ju môj pupok pomaly potrácal, jeden kúštiček za dva týždne, druhý po mesiaci, potom ešte ďalší po troch mesiacoch. Ten dnešný je piaty, a vyberám si ho starostlivo a s rozkošou. Narovnáam ho, nechťom očistím, umyjem v teplej vode. Je zatiaľ najdlhší a dúfam, že aj posledný. Uložím ho do zápalkovej škatuľky k ostatným: pekne si tam ležia žltozelenkavé, pokrivené, s rozstrapkanými končekmi. Konopné, rovnaké, z akých sa robia tašky pre gazdinky, čo sa im zarezávajú do prstov, keď sú plné zemiakov, a akými sa viažu balíky. Na sviatok Panny Márie sme od otcových príbuzných z Banátu dostávali balík: koláče s makom a medom. Odmotaná zelenkavohnedá šnúra bola mojím potešením: zaviazal som ňou kľučky na dverách, aby už mama nemala ďalšie dieťa. Na každej kľučke som narobil desiatky, stovky uzlov.

Prestávam sa starať o šnúry z pupka a vychádzam z vane, voda zo mňa crčí. Vezmem spoza záchoda fľaštičku s roztokom proti všiam a za náprstok si z jej smradľavého obsahu nalejem na hlavu. Uvažujem, v ktorej triede som ich mohol chytiť, akoby to malo nejaký význam. Ktohovie, možno aj má. Možno sú na rôznych uliciach tej štvrte, v rôznych triedach školy aj vši iných druhov, iných veľkostí.

Opláchnem si ten hnusný roztok a začnem sa nad žiarivo čistým porcelánom umývadla česať. A odrazu začnú parazity vypadávať, dva, päť, osem, pätnásť... Sú strašne maličké, každý obalený svojím zrníčkom vody. Len veľmi ťažko rozoznávam ich trupy s rozťahnutými bruškami a s tromi, ešte stále pokyvkávajúcimi nohami na každej strane. Ich telá aj moje nahé, mokré, nad umývadlom sa nakláňajúce telo sú vytvorené z tých istých organických tkanív. Majú analogické orgány aj funkcie. Majú oči, ktoré vidia tú istú realitu, majú nohy, ktoré ich vedú cez ten istý nekonečný a nepochopiteľný svet. Chcú žiť rovnako ako ja. Zmyjem ich zo steny umývadla prúdom vody. Schádzajú do nižších potrubí, dostávajú sa do podzemných kanálov.

Idem si ľahnúť s mokrymi vlasmi k svojim úbohým pokladom: škatulke od tiktakov s mojimi detskými zúbkami, fotografiám, keď som bol malý a moji rodičia zasa v najlepších rokoch, zápalkovej škatulke so šnúrou z pupka, k denníku. Vysypem si, ako to po večeroch robievam mnoho ráz, zúbky do dlane: hladučké, stále biele kamienky, ktoré boli niekedy v mojich ústach, ktorými som niekedy jedol, vyslovoval slová, hrýzol ako taký psík. Mnoho ráz som sa sám seba pýtal, aké by to bolo, mať niekde papierovú tašku so stavcami z chrbtice z dvoch rokov alebo s článkami prstov zo siedmich rokov.

Odložím zuby na miesto. Chcel by som si pozrieť aj nejaké fotky, no už nevládzem. Vytiahnem zásuvku nočného stolíka a vložím všetko dnu, do zažltutej škatule „z hadej kože“, ktorá voľakedy ukrývala holiaci strojček, štetku a škatulku žiletiek Astor. Teraz v nej držím svoje biedne poklady. Paplón si pretiahnem cez hlavu a pokúšam sa čo najrýchlejšie, prípadne definitívne zaspáť. Koža na hlave ma už nesvrbí. Navyše, keďže sa to stalo pomerne nedávno, dúfam, že sa to nezopakuje aj túto noc.

2.

Myslel som tým sny, návštevníkov, celé to šialenstvo, ale o tom inokedy. Zatiaľ sa vrátim ku škole, v ktorej pracujem už, ojoj, viac ako tri roky. „Veď nebudem celý život učiteľ!“, hovoril som si, pamätám si to ako dnes, keď som sa hĺbkou jedného letného večera s ružovými oblakmi vracal električkou odtiaľ, z konca Colentiny, kde som si bol prvý raz obzrieť svoju školu. Lenže žiadny zázrak sa nekonal, a sú všetky predpoklady, že sa ani nebude. Koniec-koncov, zas až také zlé to doteraz nebolo. V to popoludnie, keď som sa hneď po vládnej umiestenke vybral obzrieť si školu, som mal dvadsaťštyri rokov a asi dva razy toľko kíl. Bol som neuveriteľne, neskutočne vychudnutý. Fúzy a dlhé vlasy, vtedy s ryšavkastým odtieňom, mojej postave len pridávali na detinskosti, takže keď som sa znenazdajky zbadal v nejakom výklade alebo v okne električky, myslel som si, že vidím gymnazistu.

Bolo letné popoludnie, mesto bolo do samého vrchu plné svetla, ako pohár s vodou zaklenuťou až po okraj. Do električky som nastúpil na Ulici Tunari pred Generálnym riaditeľstvom Verejnej bezpečnosti. Prešli sme popred bytovku našich na Ulici Štefana Veľkého, kde som voľakedy býval aj ja, hľadel som ako zvyčajne na jej nekonečnú fasádu, aby som zazrel okno svojej izby, zatemnené modrým papierom, nech do nej nesvieti slnko. Potom sme prešli popri plote Nemocnice Colentina z drôteného pletiva. Jednotlivé pavilóny pre pacientov stáli v širokom areáli zoradené ako murované krížniky. Každý mal iný tvar, ako keby rôzne choroby ich obyvateľov diktovali bizarnú architektúru stavieb. Alebo možno bol architekt každého jedného pavilónu vybratý spomedzi ľudí trpiacich na danú chorobu a koncipoval ho tak, aby symbolicky to utrpenie znázorňoval. Poznal som všetky, prinajmenšom dva z nich ma aj hostili. Inak, presne na konci areálu napravo som s úľakom rozoznal ružovú budovu neurologického oddelenia so stenami tenkými ako z papiera. Tam som pred ôsmimi rokmi mesiac ležal s tvárovou obrnou, ktorá ma doteraz občas hnevá. Počas mnohých nocí blúdím v snoch pomedzi pavilóny Nemocnice Colentina, vstupujem do neznámych a nepriateľských budov so stenami pokrytými anatomickými plagátmi...

Električka ďalej prechádza popri bývalých dielňach Dopravného podniku Bukurešti, v ktorých istý čas robil aj otec ako zámočník. No pred nimi už postavili bytovky, takže z cesty sa dajú ťažko zazrieť. Na prízemí jednej bytovky, rovno pri zastávke Doktora Grozovicia, bolo zdravotné stredisko. Istý čas som tam chodieval na injekcie, na vitamíny B1 a B6 po obrne v šesťnástich rokoch. Naši mi dali do ruky ampulky a povedali, aby som sa neopovážil vrátiť s nepichnutou injekciou. Vedeli prečo. Najprv som ich hádzal do výtahovej šachty a hovoril som rodičom, že som si ich dal pichnúť, no nebolo to naddlho. Napokon som na ne predsa len musel chodiť. Odchádzal som do strediska večer potme so smrťou v očiach. Chodieval som dve zastávky pešo, najpomalšie, ako som vedel. Tak isto ako keď som mal ísť k zubárovi a do poslednej chvíle som dúfal v zázrak, že buď nájdem dvere na ambulancii zamknuté, budovu zdemolovanú, doktora mŕtveho, alebo prinajmenšom nastane výpadok električky, aby nemohla fungovať vrátačka a svetlá nad zubárskym kreslom. Zázrak sa však nikdy nekonal. Bolesť si tam na mňa počkala celá aj so svojou krvavou svätožiarou. Prvá sestrička na Grozoviciovej, ktorá mi neskoro v noci pichala injekciu, bola krásna, veľmi upravená blondínka, z ktorej som mal čoskoro hrôzu. Bol to typ, ktorý sa človeku na holý zadok díval s totálnym opovrhnutím. Nie myšlienka na bolesť, ktorá mala prísť, ale zhnusenie tej ženy nad sopliakom, s ktorým bude mať intímny vzťah (hoci len pichnutím ihly do zadku), rýchlo zlikvidovalo vlašné vzrušenie a môj úd odmietol námahu trochu sa nadvihnúť, aby lepšie videl. Potom ma čakalo neodmysliteľné navlhčenie kože, ktorá mala byť trýznená, tri či štyri capnutia vrchom dlane po zadku,

potom šok zo zapichnutia ihly do mäsa, zakaždým takého starostlivého, že sa jej hrot dotkol nejakého nervu alebo žily, nech mi spôsobí bolesť nadjazdnej, pamätihodnej, a potom ešte umocnený otravou, ktorá stekala cez žliabok ihly, aby sa mi kyselina sírová rozliala po celom zadku. Bolo to hrozné. Po injekciách sestry blondínky som kríval celý týždeň.

Našťastie sa na poliklinike táto sestra, možno sadomasochistka v posteli vedľa svojich milencov, striedala s inou sestrou, rovnako nezabudnuteľnou, no z iných dôvodov. Bola to žena, ktorá na smrť desila od prvého momentu, ako ju človek zbadal, lebo nemala nos. Nenosila však žiadny obvaz alebo falošný nos, jednoducho mala v strede tváre široký otvor, nejasne rozdelený na dve oddelenia. Bola drobná ako kuriatko, brunetka s očami, ktoré by azda zaujali svojou krotkosťou, keby jej stridží vzhľad celkom nevyvádzal z rovnováhy. Keď som natrafil na blondínku, hneď ma vzala. V čakárni sa preháňal iba vietor. Naopak, trpaslička bez nosa vyzerala, že má neobyčajný úspech: čakáreň bola stále plná ako kostol na Vzkriesenie. Domov som sa zo strediska vracal o druhú po polnoci. Mnohí pacienti, ktorí čakali, jej nosili kvety. Keď sa sestrička zjavila vo dverách, ľudia sa šťastne usmievali. Chápem: azda nikto nikdy nemal ľahšiu ruku. Keď na mňa prišiel rad a v ambulancii ma uložila s nohavicami na pol žrde na prestieradlo ležadla, omráčil ma parfum kvetín, ktoré ešte v celofánoch zaplňali sedem-osem váz uložených popri stenách. Tá divná brunetka mi niečo pokojne a monotónne rozprávala, potom sa na chvíľku dotkla dľaňou zadku a... to bolo všetko. Necítil som ihlu a rozlätie séra v svale som pociťoval iba ako mierne teplo. O niekoľko minút všetko pominulo, takže domov som sa vracal živý a šťastný. Rodičia na mňa hľadeli podozrieľavo: nezahodil som zasa náhodou ampulku ktoviekde?

Nasledovalo kino Melódia tesne pred Lizeanovou ulicou a na ďalšej zastávke som vystupoval, na Obore, kde som prestúpil na električku, ktorá išla z Calea Moșilor kolmo cez Ulicu Štefana Veľkého a strácala sa v hĺbkach Colentiny.

Dobre som tie miesta poznal, bola to vlastne moja štvrť. Na Obore nás mama zásobovala. Keď som bol malý, brávala ma do ľudského mora starého trhoviska. Hala s rybami, kde neznesiteľne smrdelo, potom veľká hala s basreliéfmi a mozaikami zobrazujúcimi nepochopiteľné výjavy a napokon fabrika na ľad, pred ktorou robotníci stále posúvali bloky ľadu, v strede biele a na okrajoch zázračne priehľadné (akoby sa neustále rozpúšťali v okolitom vzduchu), boli pre moje detské oči fantastickými citadelami z iného sveta. Tam, v ľudoprázdnom pondelkového rána na trhovisku Obor, s mamou za ruku som uvidel plagát nalepený na stĺpe, ktorý ma potom ešte veľmi dlho prenasledoval: ohromná chobotnica vytrčala z lietajúceho taniera a natahovala ramená za kozmonautom, ktorý kráčal po červenej zemi samý kameň. Nad tým bol nápis *Planéta búrok*. „To je film,“ povedala mi mama. „Počkáme, kým

ho budú hrať niekde bližšie, vo Volge alebo vo Floreasce.“ Mama sa centra mesta bála, nevyšla zo svojej štvrte, iba ak sa inak nedalo, napríklad keď mi na Lipskej kúpila školskú uniformu s pepitkovou košľou a nohavice, čo už mali vytlačené kolená, ako keby ich už niekto v továrni nosil.

Aj Colentina so svojimi ošarpanými domami naľavo a továrňou Stela na mydlo napravo, kde sa vyrábali značky pracieho mydla Cheia a Camila, mi bola známa. Pach zažltnutého tuku sa odtiaľto šíril do celej štvrte. Nasledovala tehlová budova pradiarní Donca Simo, kde kedysi robila mama pri tkáčskom stroji, potom niekoľko skladov so stavebným drevom. Otrasná a dezolátna ulica sa tiahla v horúčave leta ďalej k horizontu pod ohromným bledým nebom, aké sa dá vidieť iba nad Bukurešťou. Vlastne som sa tam narodil, v štvrti Colentina na predmestí, v ošarpanej pôrodnici narýchlo zriadenej v starej budove akejsi napoly herne, napoly bordelu spreď roku 1944, a prvé roky svojho života som prežil niekde na Ulici kňaznej Ghica, v klbku uličiek hodných židovského geta. Omnoho neskôr som sa tam, na Silistru, vrátil s fotoaparátom a urobil som domu môjho detstva niekoľko fotiek, ktoré nevyšli. Štvrť už neexistuje, bola celá aj s mojím domom zrovnaná so zemou. Čo je teraz na jej mieste? Samozrejme, bytovky, ako všade.

Keď som dvadsaťjednotkou prešiel Ulicou kňaznej Ghica, vstúpil som do cudzej krajiny. Domov po krajoch cesty ubúdalo, objavili sa špinavé jazerá a na ich brehoch ženy v naberaných sukniach rajbali koberce. Sódovkárne a pekárne, obchody s vínom a rybami. Prázdna, dezolátna, nekonečná ulica, sedemnást zastávok väčšinou bez prístreška a označenia, podobných železničným zastávkam v širom poli. Mamy v potlačených šatách za ruku s dievčatkami, kráčajúce nikam. Kárička plná prázdnych fliaš. Zmenárne bômb, kde sa stojí v rade od večera do nasledujúceho dňa. Kolmé, prašné ulice ako na dedine, s morušami po krajoch. Šarkany zamotané do elektrických drôtov medzi drevenými stĺpmi, natretými petrolejom.

Na konečnú som dorazil po hodine a pol pohojďavania sa v električke. Myslím, že na posledné tri či štyri zastávky som ostal v celom vagóne sám. Vystúpil som na veľkom obratisku, kde sa otáčali električky, aby si to odznavu, sifyfovsky dali cez Colentinu. Deň sa schyľoval k večeru, no ostával jantárový a spektrálny, najmä vďaka pokoju. Tu na konci dvadsaťjednotky nebolo ani živej duše. Priemyselné, dlhé a sivé haly s úzkymi okienkami, vodná veža na obzore, sad so stromami doslova čiernymi od dechtu a výfukových plynov v strede širokého kruhu električkových koľajníc. Dve ustrnuté prázdne električky bez šoférov jedna vedľa druhej. Zatvorený stánok na lístky. Silné kontrasty medzi ružovým svetlom a tieňom. Čo som tam hľadal? Ako som mal žiť na takomto odlahlom mieste? Vybral som sa pešo k vodnej veži, prišiel som až k jej základni, kde boli dvere so zámkou, díval som sa so zaklonenou hlavou na guľu, čo sa blyšťala na nebi, na koniec valca natretého nabieleo.

Šiel som ďalej k... ničomu, k pustatine... Tam sa končilo, tak sa mi zdalo, nie mesto, ale skutočnosť. Ulica, ktorá sa naľavo utvárala, niesla na tabuľke názov, ktorý som hľadal: Dimitrieho Heresca. Niekde na tejto ulici musí byť škola, moja škola, moje prvé zamestnanie, v ktorom sa mám prvého septembra, o viac ako dva mesiace, hlásiť. Na zeleno a ružovo natretá budova Mototechny nedokázala pokaziť dedinskú atmosféru miesta: domy s hlinenými škridlami, dvory so zhnitými plotmi, psy na reťaziach, kvety predmestia. Škola bola na pravo, pár domov od Mototechny, a tiež bola, samozrejme, prázdna.

Bola to malá škola, hybrid v tvare písmena L so starým, popukaným krídlom s rozbitými oknami a s novším krídlom vo vnútornom dvore v ešte dezolátnejšom stave. Vo dvore stál krivý basketbalový kôš bez sieťky pod obručou. Otvoril som bránu a vošiel. Urobil som niekoľko krokov po vyasfaltovanom dvore. Slnko práve začalo zapadať, tak sa svätožiara jeho lúčov usadila rovno na streche starej budovy. Smutno, akosi čierne sa odtiaľ odrážali, lebo nič neosvetľovali, iba znásobovali neľudskú osamelosť miesta. Stislo mi srdce: mal som nastúpiť do tejto školy, meravej ako márnica, mal som kráčať s triednou knihou pod pazuchou po jej chodbách natretých na tmavozeleno, mal som vyjsť na poschodie a vojsť do niektorej neznámej triedy, v ktorej ma malo čakať tridsať cudzích detí, cudzejších ako tvory iného druhu. Možno ma dokonca aj vtedy čakali ticho v laviciach s drevenými peračníkmi, zošitmi obalenými v modrom papieri. Pri tejto myšlienke sa mi ježili chlpy na rukách a takmer som vybehol na ulicu. „Ved' nebudem celý život učiteľ,“ povedal som si, keď ma električka viezla do bieleho sveta, zastávky ostávali za mnou, domy hustli a ľudia opäť obývali zem. „Najviac tak rok, kým ma nezoberú do nejakej redakcie, do literárneho časopisu.“ A prvé tri roky učiteľovania na škole č. 86 som v skutočnosti nerobil iné, iba živil túto ilúziu ako mnohé mamy, čo dojčia deti dlho po tom, ako ich mali odstaviť. Moja ilúzia vyrástla veľká ako ja, a aj tak som neodolal – a svojím spôsobom ani dnes neodolávam – nerozhaliť si aspoň občas hrud' a nenechať ju s rozkošou podľahnúť kanibalizmu. Prešli roky stážovania. Ešte prejde zo štyridsať a pôjdem odtiaľ aj do dôchodku. Napokon to doteraz nebolo až také zlé. Mal som dlhé obdobia bez vší. Nie, keď sa tak zamyslím, nebolo na tejto škole zle, nuž a čo bolo, možno bolo k dobru.

3.

Občas strácam kontrolu nad svojimi rukami od laktov nadol. Nebojím sa, niekedy sa mi to dokonca páči. Stáva sa to nečakane, našťastie iba keď som sám. Niečo píšem alebo opravujem úlohy, alebo pijem kávu, cvakám si čínskymi klieštikmi nechty, a zrazu cítim, že mi ruky nesmierne zľahčeli, ako keby boli napustené prchavým plynom. Samy sa zdvihnú, ťahajú nahor aj ramená, veselo

levitujú v hustom, tmavo žiarivom vzduchu izby. Baví ma to, dívam sa na ne, akoby som ich videl prvý raz: dlhé, drobné s tenkými kosťami a trochou čiernych chlčpkov na článkoch prstov. Pred mojimi očarenými očami začínú samy elegantne a bizarne gestikulovať, rozprávať príbehy, ktorým by hluchí možno rozumeli. Prsty sa mi vtedy hýbu presne a neomylné v súboroch nepochopiteľných znakov, tie na pravej ruke sa pýtajú, na ľavej odpovedajú, prstenník a palec sa uzatvorí do kruhu, malíčky niečím listujú, kĺby rotujú s ladnou energiou dirigenta. Mal by som šalieť od strachu, veď niekto iný v mojej vlastnej mysli dáva príkazy na tieto viditeľne kvalifikované pohyby bažiacie po dešifrovaní, no napriek tomu sa zriedkakedy cítim šťastnejší. Hľadím na ruky ako dieťa, ktoré dovedli do bábkového divadla a ktoré nerozumie, čo sa na maličkovej scéne odohráva, no fascinuje ho rozruch drevených bytostí s vlasmi z nití a so sukňami z krepového papiera. Autonómne oduševnenie mojich rúk (chvalabohu, nie na hodinách alebo na ulici) sa o niekoľko minút upokojí, gestá sa spomalí, začínú sa podobať na mudry indických tanečníč, potom ustanú a ešte asi dve-tri minúty si môžem vychutnávať pocit, že moje ruky sú ľahšie ako vzduch, akoby otec namiesto balónov naplnil cez plynovú rúrku dve rukavice z tenučkej gumy, ktoré sú mi teraz rukami. Ako by som neľutoval, keď sa moje skutočné, brutálne, ťažké, organické ruky s odreninami, ryhami svalov, bielobou hyalínových šliach a so žilami napitými krvou vrátia do rukavíc z kože s nechtami na koncoch, a odrazu, na moje počudovanie, môžem spôsobiť, aby sa mi prsty ohýbali, ako sa mne chce, akoby som mohol iba tým, že sa sústredím, odtrhnúť konárik z fikusu na parapete alebo pritiahnúť k sebe šálku s kávou bez akéhokoľvek dotyku.

Iba neskôr sa dostaví strach, iba keď sa z tejto feérie (ktorá sa odohráva tak raz za dva-tri mesiace) stane akási spomienka, začnem sa sám seba pýtať, či spomedzi všetkých iných anomálií môjho života - lebo tak sa to dá nazvať - nie je feérická nezávislosť mojich rúk ďalším dôkazom, že... všetko sa odohráva v sne, že celý môj život je snový, alebo je to ešte smutnejšie, závažnejšie, šialenejšie, a jednako pravdivejšie ako akákoľvek rozprávka, ktorá bola kedy vymyslená. Veselo-strašný balet mojich rúk, vždy len tu v mojom dome v tvare parníka na Ulici Matky Božej, je jedným z najmenších, najnepatrnejších (lebo koniec-koncov benígnych) dôvodov, prečo píšem tieto stránky iba pre seba, v neveriteľnej samote svojho života. Keby som chcel písať literatúru, urobil by som to pred desiatimi rokmi. Chcem povedať, že keby som naozaj chcel, teda bez vedomej námahy, ako keď človek chce, aby noha urobila krok, a ona ho urobí. Netreba hovoriť: „Prikazujem ti, urob krok“, netreba sa ani zamýšľať, akým komplikovaným procesom sa z túžby stane skutok. Treba len veriť, mať vieru ako horčičné zrnko. Keď je človek spisovateľ, píše. Knihy prichádzajú bez toho, aby vedel, čo pre ne urobil a ako funguje tento jeho dar, tak ako je mama stvorená rodiť a aj naozaj porodí dieťa, ktoré jej vyrástlo

v maternici bez toho, aby sa jej myseľ zúčastňovala na komplikovanom origami v jej tele. Keby som bol spisovateľ, napísal by som knihy s vymyslenými príbehmi, doteraz by som mal desať-pätnásť románov bez námahy väčšej, akú vydávam, aby som vyprodukoval inzulín alebo aby som denne posúval stravu medzi dvomi koncovými časťami zažívacieho traktu. Ja som však vtedy dávno, keď si môj život ešte mohol vybrať medzi nekonečnom smerovaní, prikázal svojej myseľ, aby produkovala fikciu, a nestalo sa nič, ako keď zbytočne hľadím na prst a kričím naň: „Pohni sa!“

V období dospievania som chcel písať literatúru. Dodnes neviem, či som zišiel z cesty, pretože som nebol naozajstný spisovateľ alebo z čistého nešťastia. Na gymnáziu som písal básne, doteraz mám kdesi niekoľko zošitov, no z istých snov viem, že som do veľkého študentského zošita v tvrdom obale písal aj prózu, bol plný príbehov. Teraz sa nehodí, aby som o tom písal. Chodieval som aj na olympiády z rumunčiny, ktoré bývali počas daždivých nediel na neznámych stredných školách. Býval som vtedy halucinujúce, takmer schizofrenické chlapča, ktoré cez prestávky chodievalo na školský dvor k doskočisku na skoky do diaľky, posadilo sa na jeho okraj a čítalo si nahlas verše z ošúchaných kníh. Ľudia ma prehliadali, nepočúvali ma, keď som rozprával, bol som kusom nábytku, aj to nevydareného, v ohromnom a chaotickom svete. Pretože som sa chcel stať spisovateľom, prihlásil som sa na filozofickú. Prijali ma bez problémov v lete 1975. V tom čase bola moja osamelosť úplná. Býval som s našimi na Ulici Štefana Veľkého. Čítaval som osem hodín denne, otáčajúc sa v posteli pod prepotenou prikrývkou z jednej strany na druhú. Strany knihy naberali neustále sa meniace farby bukureštského neba, od zlatej letného poludnia až po tmavú, ťaživú ružovú zasnežených večerov hľbokej zimy. Nevšimával som si, kedy sa celkom zotmelo. Mama ma vždy našla, ako čítam v izbe ponorenej do tmy, keď už strana a písmeno mali v podstate tú istú farbu a už som ani nečítal, ale sníval, že pokračujem v príbehu, deformujúc ho podľa zákonitostí sna. Vtedy som sa prebral, natiahol, vstal z postele – cez deň som to robil, iba keď som išiel na záchod – a zakaždým som pravidelne zašiel k veľkému oknu svojej izby, odkiaľ bolo pod fantastickými oblakmi vidno rozliatu celú Bukurešť. Vo vzdal'ujúcich sa domoch svietilo tisíce svetiel, v neďalekých vilách som videl ľudí pohybovať sa ako také lenivé rybky v akváriách, omnoho ďalej sa zažívali a zasa zhasínali farebné neónové reklamy. No čo ma fascinovalo, bolo ohromné nebo nad ňou, vyššia a strhujúcejšia kupola než kupola ktorejkoľvek katedrály. Ani oblaky nedokázali vystúpiť na jej apex. Prilepil som si čelo o studené, elasticke okno a ostal som tak, adolescent v pyžame potrhanom pod pazuchami, až kým na mňa mama nezavola, aby som prišiel k stolu. Potom som sa vracal do nory svojej osamelosti, hlboko pod zem, aby som si ďalej čítal pri zažatom svetle, a s druhou, identickou izbou, rozťahnutou v zrkadle okna, až kým ma neopanovala únava.

Cez deň som chodieval na prechádzky do horúceho leta, ktoré nie a nie skončiť. Najprv som išiel pohľadať svojich dvoch alebo troch kamarátov, ktorých som doma nikdy nenašiel. Vzal som to teda po úplne neznámych uličkách, ocital som sa v štvrtiach, o ktorých som ani netušil, že existujú, blúdil som pomedzi čudné domy ako také bunkre z inej planéty. Pomedzi staré ružové kupecké domy s fasádami obťažkanými štukovými anjelijkami, teraz obitými že až. Na uliciach pokrytých korunami starých platanov nebolo nikdy ani živej duše. Vstupoval som do starých domov, prechádzal som ich miestnosťami preplnenými gýčovým nábytkom, vystupoval som na poschodia po bizarných vonkajších schodiskách, objavoval som rozsiahle a prázdne sály, kde moje kroky neslušne nahlas zneli. Schádzal som do pivníc osvetlených elektrinou, otváral dvere zo zhnitého dreva a dostal sa do chodieb s tenkými plynovými rúrami popri stenách, kde to páchlo po zemine. Na rúrach prilepené slizkou penou tichučko pulzovali chrobačie kukly, znak, že pod krovkami sa tvoria krídla. Vychádzal som cez pivnice iných domov, stúpал po iných schodoch, vstupoval do iných prázdnych izieb. Občas som sa dostal do dôverne známych domov, pretože niekedy som býval v ich izbách, spal v ich posteliach. Ako dieťa, čo ukradli kočovníci a našlo sa po rokoch odcudzenia, som sa vybral rovno k servírovaciemu stolíku a našiel som na ňom striebornú päťdesiatleiovú mincu, ktorú mi vložili do vaničky pri prvom kúpeli, teraz natolko sčernetú, že sa jej už na líci nedali rozoznať črty kráľa, vrecko s vrkôčikom, odstrihnutým na prvé narodeniny, keď som si vraj z kovovej táčne vybral ceruzu, alebo kompletnú zbierku mojich úbohých mliečnych zúbkov, o ktorých som tu už písal. Ako som sa tak stále, dennodenne v lete roku 1975 túlal ulicami a domami vyprahnutého mesta, začínal som ho dobre poznať, zoznamoval som sa s jeho tajomstvami a hanebnosťami, slávou a čistotou. Bukurešť, ako som pochopil vtedy v devätnástich rokoch, keď už som mal všetko prečítané, nebola ako iné mestá, ktoré sa rozvíjali dlhý čas, zamieňali staré barabizne a sklady za veľké kondomíniá, nahrádzali konské električky elektrickými. Ona sa zjavila zrazu a hneď v ruinách, rozbitá s opadanými omietkami a odbitými nosmi štukových Gorgón, s elektrickými drôťmi povešanými ponad ulice do melancholických viazaničiek, s rozprávkovo rôznorodou priemyselnou architektúrou. Hneď na začiatku sa žiadalo naprojektovanie ľudskejšieho, emotívnejšieho mesta, ako je betónová a sklená Brazília. Geniálny architekt naprojektoval krivolaké ulice, odkryté kanály, vily naklonené nabok, obrastené burinou, domy so spadnutými priečeliami, nepoužiteľné školy, sedemposchodové bláznivé a spektrálne obchody. Ale hlavne - Bukurešť bola projektovaná ako veľké múzeum pod holým nebom, múzeum melanchólie a ruiny všetkých vecí.

To bolo mesto, ktoré som videl z môjho okna na Ulici Štefana Veľkého a ktoré, keby sa mi podarilo stať sa spisovateľom, by som donekonečna opisoval,

prechádzalo by zo strany na stranu a z knihy do knihy, ľudoprázadne, ale plné mňa samého ako sieť chodbičiek v pokožke nejakého boha, obývanej jedinou mikroskopickou, priehľadnou zákožkou svrabovou s chlčkami na končekoch jej odporých pahýlikov.

Na jeseň som narukoval a na deväť mesiacov mi básničky a literárny opar z hlavy vytesnili. Viem rozobrať a znovu poskladať zmodernizovaný samopal kalašnikov. Viem mu dymom zo zapáleného konca zubnej kefkы očadiť mušku, aby sa mu na strelnici na slnku neligotala. Napchal som v zime pri mínus dvadsiatich stupňoch pred nástupom do stráže do zásobníka jeden po druhom dvadsať nábojov, aby som vo fujavici a v pustatine chránil odlahlý kút vojenskej jednotky od tretej do šiestej rána. Plazil som sa kilometer v blate aj s plynovou maskou na tvári a tridsaťkilovou plnou poľnou na chrbte. Vdýchoval a vydychoval som komáre, ktorých bolo na izbe päť či šesť na každý centimeter kubický vzduchu. Umýval som záchody a drhol podlahu zubnou kefkou. Vylámal som si zuby na vojenských keksoch a jedol som z ešusu celé zemiaky aj so šupkou. Natieral som v kasárňach stromy vápnom. Pobil som sa s kolegom o jednu rybaciú konzervu. Iný kolega do mňa takmer zapichol bajonet. Za celých deväť mesiacov som neprečítal žiadnu knihu, vlastne ani písmenko. Nenapísal som a ani som nedostal žiadny list. Iba mama ma raz za dva týždne prišla pozrieť a zakaždým mi doniesla balíček s jedlom. Armáda zo mňa neurobila chlapa, ale desať ráz znásobila moju introvertnosť a samotu. Doteraz sa čudujem, že som to prežil.

Prvá vec, ktorú som urobil, keď ma nasledujúce leto prepustili, bola, že som si napustil vaňu horúcou vodou, belasou ako drahokam. Nechal som vodu stúpať nad poistnú ružicu, aby naplnila porcelánovú vaňu až po okraj, aby sa trošičku vyhla aj cezeň. Vošiel som holý do vody, ktorá sa rozliala po podlahe kúpeľne. Na ničom mi nezáležalo, potreboval som sa zbaviť slizkej špiny tých deviatich mesiacov vojenskej služby, jediného mŕtveho času, mŕtvej kosti môjho života. Celkom som sa ponoril do blahoslaveného rozroku, chytil som si nosné dierky prstami a hlavu som nechal klesať hlboko do vane, kým sa nedotkla smaltovaného dna. Ležal som natiahnutý na dne vane, tenký dorastenec s rebrami pateticky presvitajúcimi cez kožu, s očami doširoka roztvorenými, hl'adiacimi kilometre vysoko na hry svetla na hladine vody. Ležal som tak celé hodiny, necítil som potrebu dýchať, kým tmavá koža nevytvorila mäkké záhyby a neoddelila sa odo mňa. Mám ju v skrini na vešiaku doteraz. Vyzerá ako z tenkej gumy a v jej textúre jasne vidno črty mojej tváre, bradavky mojej hrude, úd zmraštený od vody, dokonca stopy po bruškách prstov. Je to koža špiny, zlepenej a stvrdnutej špiny, sivej ako plastelína, keď sa pomiešajú všetky farby: špina deviatich mesiacov vojenčiny, ktoré ma takmer zahubili.

4.

V lete po vojenčine, ktoré som si schúlený v zákope počas nočných strelieb predstavoval ako raj nekonečnej slobody, civilu s mysticko-sexuálnou aurou, no ktoré sa ukázalo rovnako osamotené a opustené ako tie predošlé - nikto nevolal, nikto nebol doma, nikto, s kým by sa dalo prehodiť za celý deň slovko (okrem mojich prízračných rodičov) -, som napísal svoju prvú skutočnú báseň a tá mala ostať mojím jediným zrelým literárnym plodom. Odvtedy už viem, čo znamenali Hölderlinove verše: „Len jedno leto dajte mi, vládkyne, / a jednu jeseň, spev môj nech dozrie v nej.“ Aj ja som žil ako bohovia niekoľko mesiacov v roku 1976, kým som písal *Pád*, no potom môj život, ktorý sa mal otvoriť literatúre s prirodzenosťou, s akou človek otvára dvere do zakázananej miestnosti a na jej konci nachádza svoju najhlbšiu pravdu, nabral iný smer, rýchlo, takmer groteskne, ako keď sa prehodí na železnici výhybka. Z Hölderlina som sa stal Scardanellim, zatvoreným na tridsať rokov vo svojej veži vystavanej nad ročnými obdobiami.

Pád nebol báseň, ale Poéma. Bol to „ten jedinečný predmet, ktorým sa ctí ničota“. Bol to posledný produkt desiatich rokov čítania literatúry. Na desať rokov som zabudol dýchať, kašľať, vracať, štikútať, ejakulovať, vidieť, počúvať, dýchať, milovať, smiať sa, produkovať biele krvinky, brániť sa protilátkami, zabudol som, že mi musia rásť vlasy a že jazyk má svojimi pohárikmi ochutnávať jedlo. Zabudol som myslieť na svoj pozemský osud a na hľadanie ženy. Hodený na posteli ako etruská socha v sarkofágu som zachádzal obliečky od potu a čítal takmer do oslepnutia a schizofrénie. V mojej mysli nebolo miesto pre modrú oblohu, zrkadlenú na jar v mlákach, ani na delikátnu melanchóliu snehových vločiek, čo sa v zime lepia o roh budovy na omietku v štýle calcio-vecchio. Keď som otvoril ústa, rozprával som v citátoch z mojich obľúbených autorov. Keď som v izbe na Ulici Štefana Veľkého, ponorenej do červenokastokákových súmrakov, dvíhal zrak od stránok, jasne som videl steny potetované písmenami: boli to básne na strope, v zrkadle, na priehľadných muškátových listoch, ktoré vegetovali v kvetináčoch. Verše som mal napísané na prstoch a na chrbtoch rúk, básne napísané atramentom na pyžame a obliečkach. Vystrašený som chodil k zrkadlu na toaletnom stolíku, v ktorom som sa videl celý: mal som básne napísané ihlou na očných bielkach a básne napísané na čele. Kožu som mal drobno, maniakálne potetovanú písaným písmom, ktoré som dokázal prečítať. Bol som modrý od hlavy po päty, smrdel som od atramentu, ako iní smrdia od tabaku. *Pád* mal byť špongiou, ktorá vysaje celý atrament osamelého nautila, akým som bol.

Moja poéma mala sedem častí, ktoré predstavovali sedem etáp života, sedem farieb, sedem kovov, sedem planét, sedem čakier, sedem padacích